UNHCR
The UN Refugee Agency

TÜRKİYE
BİLGİ NOTU

Ocak 2017

ÖNE ÇIKAN NOKTALAR

1
Türkiye dünyada en çok sayıda mülteciye ev sahipliği yapan ülke konumundadır.

Yaklaşık 490.000
Mülteci bugüne kadar UNHCR'nin 2016-2017 kış desteği programı kapsamında tek seferlik nakit yardımı almıştır.

Yaklaşık 29.000
Mülteci dosyası 2016'da üçüncü ülkeye yerleştirme için sunulmuştur.

7.400'den fazla
Yetkili ve insani aktör UNHCR tarafından 2016 yılında uluslararası koruma eğitimi almıştır.

UNHCR'nin İlgi Alanına Giren Nüfus

İlgi alanında **3,1 milyondan fazla** kişi vardır

Menşe ülkeye göre

Ülke	İlgi Alanındaki Toplam Kişi
Suriye*	2.880.325
Irak**	131.440
Afganistan**	120.529
İran**	37.848
Somali**	3.526
Diğer**	8.058
Total	**3.008.640**

* GİGM tarafından kayıtlı (26 Ocak 2017 itibarıyla)

** UNHCR tarafından kayıtlı (31 Ocak 2017 itibarıyla)

Suriyeli Mültecilerin Dağılımı

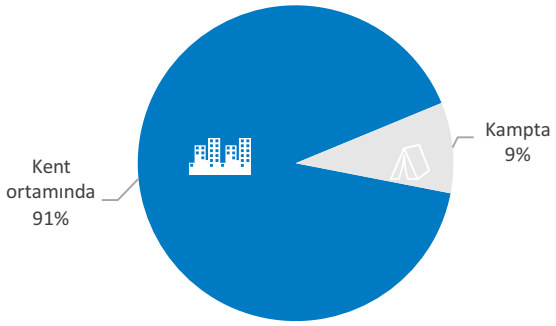

Fonlama

360 milyon ABD dolarından fazla fon çağrısında bulunulmuştur

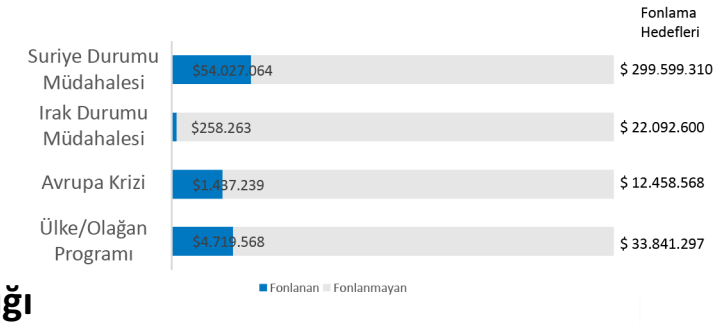

UNHCR ve Ortaklarının Varlığı

UNHCR TÜRKİYE BİLGİ NOTU

ORTAKLAR İLE ÇALIŞMA

- Türk Hükümeti mültecilere yönelik müdahalenin liderliğini üstlenirken; UNHCR, Türk makamlarına doğrudan operasyonel destek, kapasite geliştirme ve teknik tavsiye sağlamaktadır. BM Mülteci Örgütü olarak UNHCR, uluslararası yardımda oluşabilecek örtüşme ve açıklıkların önüne geçmek için BM kuruluşlarının ve ortaklarının Türkiye'nin mülteci müdahalesini desteklemeye yönelik çabalarını da koordine etmektedir. Bu rol bağlamında, UNHCR, Suriye krizine yönelik Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı'na (3RP) UNDP ile ve Bölgesel Mülteci ve Göçmen Müdahale Planı'na (RMRP) IOM ile birlikte liderlik etmektedir.
- UNHCR, faaliyetlerini 23 ortak ile yürütmektedir: Agency for Technical Cooperation and Development | Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği | Concern Worldwide Ireland | Danimarka Mülteci Konseyi | Göç İdaresi Genel Müdürlüğü | Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü | Habitat Derneği | International Medical Corps UK | Uluslararası Ortadoğu Barış Araştırmaları Merkezi (IMPR) | Uluslararası Göç Örgütü (IOM) | Japan Association for Aid and Relief | KAOS GL | Mercy Corps | Norveç Mülteci Konseyi | People in Need | Save the Children | Hayat Destek Derneği | İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı | Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) | Türk Kızılayı | Birleşmiş Milletler Proje Hizmetleri Ofisi (UNOPS)| Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu | Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV)

TEMEL FAALİYETLER

Kayıt ve Mülteci Statüsü Belirleme (MSB)

- **Türkiye'de geçici koruma altındaki 2,8 milyon Suriyeli mültecinin kayıt verilerinin doğrulanması:** Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) ve UNHCR, Türkiye'de türünün ilk örneği olan, kayıt verilerinin doğrulanması çalışmasını yürütmektedir. Bu çalışma, biyometrik veriler, iletişim bilgileri ve mültecilere ilişkin ayrıntılı geçmiş bilgileri dâhil mevcut bilgiyi güncelleme ve eksik bilgileri edinmenin yanı sıra doğrulamayı kaydın sürekli bir parçası haline getirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmanın çıktıları, hedefli yardıma yönelik doğrulanmış veriye dayalı programlar tasarlamak; eğitim ile istihdahama erişimi desteklemek; ailenin yeniden birleşmesi, özel sponsorluk, insani vize programları, akademik burslar vb. gibi hukuki yolları ve diğer kalıcı çözümleri tespit etmek ve özel ihtiyaç sahibi kişileri belirleyip bu kişilere yardım sağlamak için Türk Hükümeti'ne, UNHCR'ye ve diğer uygun paydaşlara güncel veri sağlayacaktır. Uygulama, Suriyeli mültecilerin halihazırda Türkiye'de yaşadığı 81 ili kapsayan beş aşamaya bölünmüştür.
- **Mülteci Statüsü Belirleme (MSB) faaliyetlerinin ulusal usullere geçişi:** Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun Nisan 2014'te yürürlüğe girmesinin ardından; UNHCR kendi yetkisi altında, çoğunlukla UNHCR tarafından gerçekleştirilmekte olan MSB ile ilgili tüm faaliyetleri ulusal usullere entegre etmede Türk makamlarına destek vermektedir.
- **Suriye dışındaki ülkelerden gelen yeni sığınmacıları kayıt altına almak:** 78.700'den fazla sığınmacı 2016 yılında UNHCR tarafından kayıt altına alınmıştır; rakam olarak birinci sırada gelen Iraklıları; Afganlar, İranlılar ve Somalililer takip etmektedir.
- **Sığınmacıların uluslararası koruma kriterleri altına girip girmediğini belirlemek:** 20.000'den fazla kişi için 2016 yılında MSB kararı almıştır, bu da küresel olarak bir UNHCR Operasyonu tarafından ulaşılan en yüksek sayıdır.

Üçüncü Ülkeye Yerleştirme

En hassas durumdaki veya koruma risklerine sahip vakaların titiz bir şekilde önceliklendirilmesi temelinde yerleştirme faaliyetleri yürütülmektedir. 2016 yılında yaklaşık 29.000 mültecinin dosyaları üçüncü ülkeye yerleştirme için sunulmuştur. .) UNHCR, çeşitli yollarla (telefon, yüz yüze, online v.b.) üçüncü ülkeye yerleştirmeye yönelik sağladığı danışma hizmetlerine erişimi genişletmiştir; geçtiğimiz yıl mülakatlar sırasında yaklaşık 20.000 mültecinin soruları cevaplanmış ve çok dilli yardım hattı 9.800 kişiye hizmet sunmuştur.

Koruma

- **Türkiye'de kent ortamlarındaki sığınmacılar ve mülteciler için daha hizmetlerin genişletilmesi:** Çok yönlü hizmet merkezleri, toplum merkezleri, kadın merkezleri ve çocuk dostu alanlar psikososyal destek, hukuki ve genel danışmanlık, dil eğitimi ve mesleki eğitim dâhil olmak üzere mültecilere ülke çapında hizmet sunmak için bünyelerinde uzman personel bulundurmaktadır. Bu erişim merkezleri hem ev sahibi hem de mülteci topluluklarının, ihtiyaçlarını karşılamak için mevcut kaynakları kullanmasını sağlayarak koruma ağlarını güçlendirmekte ve topluluğun güçlenmesini desteklemektedir.
- **UNHCR'nin Mülteci Erişim Gönüllüleri projesi, toplulukları koruma müdahalelerine doğrudan dâhil etmektedir:** Mültecilerin kendileri tarafından gerçekleştirilen erişim ve farkındalık artırma faaliyetleri; toplum merkezlerine, çok yönlü hizmet merkezlerine, koruma ofislerine normalde erişemeyen özel ihtiyaç sahibi kişilerin tespit edilmesini sağlamaktadır. Bu proje, ülkedeki varlığı ve ortakları vasıtasıyla 44 ildeki mültecilere yönelik mevcut UNHCR kapsamını tamamlamaya katkıda bulunma ve genişletmenin yanı sıra etkili bilgi aktarımı yoluyla kendi topluluklarına yardımcı olmaları için mültecileri güçlendirirken güven ortamının tesis edilmesine katkı sağlamaktadır. Mülteci Erişim Gönüllüleri projesi şimdiye kadar Istanbul, Bursa, Mersin, Adana, Kayseri, Ankara, Batman, Kacaeli, Urfa, İzmir, Gaziantep, Niğde, Konya, Sakarya ve Isparta dâhil on beş ilde, Suriyeli, Iraklı, Afgan, İranlı, Somalili ve Filistinli mülteciler dâhil olmak üzere ortalama 146 mülteci erişim görüllüsü ile uygulanmaktadır.
- **Ülke genelinde yaşayan kent ortamındaki mültecilere yönelik koruma sağlanması:** Erişim merkezleri, uygulama ortakları, uydu şehirlere ziyaretler ve odak grubu görüşmeleri; kampların dışında yaşayan mültecilerin durumunun izlenmesine, özel ihtiyaç sahibi bireylerin tespit edilmesine, savunuculuk, koruma müdahaleleri, hedefli yardımlar ve bilgi paylaşımına katkı sağlamaktadır. Koruma ortaklarının kapasitelerini artırmak, bireysel dosya yönetimi ile dosyaların sevki ve takibine yönelik varlıklarını genişletmek de öncelik teşkil etmektedir.
- Ön kayıt, koruma ve ilticaya erişim ve geri gönderme merkezlerindeki UNHCR'nin ilgi alanına giren kişilere erişim ile ilgili olarak **Türk makamları ile koruma savunuculuk girişimlerinin artırılması.**
- **Mülteciler ve Türk gençlerinin dahil olduğu aktif ağların desteklenmesi:** UNHCR ve ortak kuruluşları, ulusal Gençlik Güçlendirme Eylem Planı vasıtasıyla tespit edilen öncelikler doğrultusunda sosyal uyum, eğitim ve çocuk evliliklerinin önlenmesine yönelik aktivitelerle gençlere yardımcı olmaktadır. Buna ek olarak, gençlik ağları cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve doğum kaydı kampanyalarının yanı sıra akran desteği projelerinde aktif şekilde yer almaktadır.
- **Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesini ve buna yönelik müdahale mekanizmalarının güçlendirilmesi**: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın (AFAD) eşbaşkanlığını yaptığı Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Çalışma Grubu'nun sekreterya işlevini yerine getirmeye devam eden UNHCR, Gaziantep'teki Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Alt Çalışma Grubu'na UNFPA ile birlikte eşbaşkanlık yapmaktadır. UNHCR; UNFPA, hükümet yetkilileri, STK'lar ve koruma sektöründeki diğer BM kuruluşları ile işbirliği içinde Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önlemeye ve Müdahaleye ilişkin kuruluşlararası standart çalışma usullerini de hazırlamıştır. Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin tespitine ve yönlendirme mekanizmalarına yönelik eğitimler verilmeye devam edilmektedir; erken/zorla evliliğe ve aile içi şiddete ilişkin broşürler dağıtılmaktadır ve ortakların yardımıyla bireysel vakalar tespit edilmekte ve özel olarak geliştirilmiş hizmetlere yönlendirilmektedir.
- **Risk altındaki çocukların/gençlerin tespiti ve önleme ile müdahale mekanizmalarının güçlendirilmesi:** Refakatsiz çocuklar ve çocuk işçi kategorisine girenler dahil olmak üzere risk altındaki diğer çocuklara yönelik ulusal çocuk koruma hizmetlerine erişimi teşvik etmek için ulusal makamlar ile yerel ortaklar (STK'lar) desteklenmektedir. UNHCR'nin İstanbul ekibi, çocuk işçiliğini ele almaya yönelik mevcut ulusal çocuk koruma mekanizmalarını güçlendirmek için il bünyesindeki makamlar ve STK'lar ile yakın koordinasyon içinde çalışmaya devam etmektedir. Çocukların mevcut ulusal koruma mekanizmalarından faydalanmasını sağlamanın yanı sıra sosyal hizmetlere ve eğitime erişimlerini kolaylaştırmak için ulusal sistemlere sevk yapılmaktadır.
- **Ulusal makamların teknik becerilerini güçlendirmek** için kapasite geliştirme aktivitelerinin tasarlanması; kanunların ve politikaların uluslararası mülteci hukuku ile uyumlu ilkeleri ve standartları içermesini temin etmek için mevzuat desteği sağlanması; sahadaki uygulamaların hukuki çerçeve ile uygunluğunun teşvik edilmesi ve mültecilerin kendi kendilerine yeterliliğini teşvik eden hizmetlere yönelik haklarından ve erişimlerinden faydalanmalarının sağlanması.

Eğitim

- **Okul çağındaki çocuklara yönelik, eğitime erişimi sağlamak için makamların çabalarının desteklenmesi:** UNHCR, Milli Eğitim Bakanlığı'nın mülteci çocukları ulusal eğitim sistemine dâhil etme çabalarını, mevcut eğitim hizmetlerine ilişkin farkındalığı artırmak üzeremülteci topluluklara erişimin yanı sıra yaklaşık 450.000 Türkçe dil kitabı temini ve çocukları okula kaydetmeye yardımcı olmak vasıtasıyla desteklemektedir.
- **Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) ile ortaklık içinde ileri düzeyde Türkçe dil programlarına yönelik imkanlar sağlanması:** Lise mezunları, yükseköğrenime kayıt için gerekli dil yeterlilik gerekliliklerini karşılayabilmek için bu programlardan faydalanabilirler. UNHCR, 10 ay süren, akredite edilmiş ve yoğun Türkçe dil programına erişim için son iki yılda yaklaşık 1.600 burs sağlamıştır.
- **UNHCR'nin DAFI Türkiye burs programı vasıtasıyla yükseköğrenim bursları sağlanması:** Dünyadaki en büyük DAFI burs programı Türkiye'de uygulanmakta olup; üniversite harçlarını ve konaklama ile yaşam masraflarına yönelik aylık cep harçlığını da kapsayan burslardan 818 mülteci genç faydalanmaktadır.

Sağlık

- **Kapasitesinin üzerinde çalışan Türk sağlık sisteminin desteklenmesi:** UNHCR, sağlık hizmetlerinin kent merkezlerinden uzak yerlerde bulunan ilgi alanındaki kişilere sağlık hizmetleri sunmak veya acil durumlarda kullanılmak üzere 2016 yılında Sağlık Bakanlığı'na 40 ambulans ve bir mobil klinik teslim etmiştir. Mülteci nüfusunun sağlık ihtiyaçlarının bazılarının karşılanmasına destek olmak için yaklaşık 127.500 hijyen kiti sağlamıştır.
- **Sağlık hizmeti sunumunu geliştirmenin önündeki engellerin aşılması:** Dil, Türkiye çapında, sağlık tesislerinde kaliteli hizmet sunumu bağlamında engel olmaya devam etmektedir. UNHCR, Suriyelilerin ve/veya Arapça konuşan mülteci nüfusunun yoğun olarak yaşadığı bölgelerdeki hastanelere tercüman desteği sağlamaktadır. Arapça konuşmayan mülteci nüfusuna yönelik tercüme desteği çeşitli illerdeki ortaklar vasıtasıyla sağlanmaktadır. Ayrıca, UNHCR; Sağlık Bakanlığı personeline yönelik ilgili konularda farkındalığı artırmak, bilginin sağlanmasında uyumu tesis etmek, aynı zamanda mevzuatın tutarlı bir şekilde uygulanmasını temin etmek için, uluslararası hukuki koruma ve sağlık konuları ile ilgili ulusal mevzuata ilişkin eğitimler vermiştir.

Temel İhtiyaçlar ve Nakit Temelli Girişimler

- **Kent ortamlarında yaşayan mültecilere nakdi kış yardımının sağlanması:** Yaklaşık 490.000 mülteci (Suriye dışındaki ülkelerden gelen 33.600 mülteci de dâhil olmak üzere) bugüne kadar PTT tarafından düzenlenen hesap kartları ile nakdi yardımdan faydalanmıştır. Bu yardım, yaklaşık 90.700 Suriyeli mülteci ve Iraklılar dâhil 14.000 Suriyeli olmayan mülteciyi hedefleyerek Şubat 2017'de devam edecektir.
- **Kent ortamında temel yardım malzemelerinin en çok ihtiyaç sahibi olanlara yönelik dağıtılması:** Sahadaki ortaklar vasıtasıyla, kampların dışında yaşayan mültecilere destek sağlamak için battaniye, hijyen paketi, mutfak seti, mat, hijyenik ped ve su bidonları sağlanmıştır.
- **Kamplarda yaşayan mültecilere kış desteği paketi dağıtılması:** Türkiye'nin güneydoğusundaki 23 kampta yaşayan 260.000 mültecinin tamamına, 2016/17 kış mevsimi için kış kıyafetleri, termal battaniyeler ve ısıtıcılar dağıtılmıştır. Kamplardaki dağıtım AFAD tarafından gerçekleştirilmiştir.
- **Türkiye'nin güneydoğusundaki kamplardaki mültecilerin barınma koşullarının iyileştirilmesi:** 2016 yılında verilen 10.000 çadır ile AFAD'a düzenli olarak yeni çadırlar sağlanmaktadır.

Kamp Koordinasyonu ve Kamp Yönetimi

- **Türkiye'nin güneydoğusundaki kampların yönetimi konusunda AFAD'ın desteklenmesi:** Kayıt, kamp yönetimi, hassas durumların tespiti, koruma konusundaki diğer hususlara ilişkin teknik yardım sağlamak ve gönüllü geri dönüşü izlemek amacıyla, UNHCR tüm kamplarda çalışanlarının düzenli olarak varlık göstermesini sağlamaktadır. UNHCR eğitime, sağlık ve beslenmeye, su ve yer planlamasına ilişkin ilave uzman teknik desteği sağlamak amacıyla kamp bölgelerinde çalışanlarının varlık göstermesini de temin etmektedir. Barınma, kışlık ihtiyaçlar, mesleki eğitim programları veya özel ihtiyaç sahibi kişilere yönelik materyaller (bkz. Temel İhtiyaçlar) UNHCR'nin temel yardım malzemesi desteğine dâhildir. Tuvalet ve duş konteynerleri gerektiğinde sağlanmaktadır.

Toplum Güçlendirmesi ve Kendi Kendine Yeterlilik

- **Beceri geliştirme, istihdam edilebilirlik ve iş piyasasına erişimin teşvik edilmesi yoluyla kendi kendine yeterliliğin artırılması:** Acil ve uzun vadeli ihtiyaçlarına cevap verebilmek üzere kapasitelerini ve dayanıklılıklarını geliştirmek için mültecilerin, yerel STK'lerin, ulusal kurumların ve diğer ortakların güçlendirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir. Bu şekilde yoksulluk ve olumsuz başa çıkma mekanizmalarının önüne geçmenin yanı sıra dayanıklılık ve sosyal uyum teşvik edilecektir. UNHCR ve UNDP ortak liderliğindeki 3RP, mülteci müdahalesinin insani ve dayanıklılık yönleri arasındaki bağlantıları göz önüne alarak uygulanabilir bir planlama ve yardım sağlama aracı olmaya devam etmektedir.
- **Artan geçim kaynakları ihtiyaçlarına cevap verilmesi:** Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile IMPR çalışanlarıyla birlikte koordine edilen bir proje çerçevesinde; devlet kurumları, uluslararası/yerel STK'lar ve geçici koruma altındaki mülteciler farkındalık artırma, yaşam becerileri eğitimi, kapasite geliştirme ve çalışma izinlerine ilişkin danışma sağlanması yoluyla hedeflenmektedir.
- **İstihdam edilebilirliği sağlamak için özel sektör ile işbirliğinin artırılması:** Mülteci istihdamı ve çalışma izni usullerine ilişkin bilgi paylaşımı için ulusal ve uluslararası markalar ile geniş ölçekli etkinlikler düzenlenmektedir.

UNHCR, operasyonuna bu yıl cömert bir şekilde katkı sağlayan donörlere minnettardır: Avrupa Birliği | Kanada

İletişim:
Lauren Panetta Chammas, panetta@unhcr.org, Tel: +90 312 409 7310
Levent Ekşi, eksi@unhcr.org, Tel: +90 312 409 7310

Bağlantılar:
Bölgesel Portal – Suriye Bölgesel Mülteci Müdahalesi | Bölgesel Portal - Akdeniz | UNHCR Türkiye internet sitesi | Facebook